

Gemeenteraad en Programmabegroting

Prof. dr. B. Denters

Hoogleraar Bestuurskunde (UT)

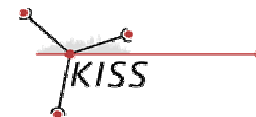
Wetenschappelijk directeur

Kennis Instituut Stedelijke Samenleving (KISS)

Universiteit Twente

*de ondernemende
universiteit*

Achtergronden

☛ Dualisering:

- Versterking onafhankelijke positie raad
- Kaderstellende en controlerende rol van de raad
- Programmabegroting (PB)

☛ Meer algemeen: tendens tot programmatisch werken (bijvoorbeeld in GSB)

Opbouw inleiding

- ✦ Waar hebben we het over?
  - Betekenis van kaderstelling en controle
  - Nut en noodzaak van PB
- ✦ Wat komt daar in de praktijk van terecht?
- ✦ Hoe kunnen we dat verbeteren?
  - Project Goede Raad Gezocht:

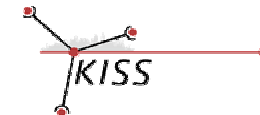
Kaderstelling en controle

- ✪ Kaderstelling: zowel “must” als mist!
  - Formuleren van richtinggevende uitgangspunten (normen / maatstaven) voor het bestuurlijk handelen van het college
    - Inhoudelijk, financieel en procedureel
  - Die uitgangspunten zijn basis controle: spoort collegebeleid met de uitgangspunten?
- ✪ Instrument kaderstelling en controle: programmabegroting (PB)

Theorie: bijdrage PB

- ⚡ Kaderstellend: formulering richtinggevende uitgangspunten:
  - WAT willen we bereiken? (meetbare uitkomsten)
    - *waarom willen we dat? / wat is het probleem?*
  - WAT gaan we daarvoor doen? (meetbare prestaties)
  - WAT mag het kosten? (budgettaire kaders)
- ⚡ Controle: PB verschaft informatie
  - Rapportage over uitkomsten en prestaties (achteraf)
  - Weer 3 vragen (Is bereikt wat we wilden? Is gedaan wat we zouden doen? Heeft het gekost wat het mocht kosten?)
  - Conclusies: bijstelling of noodzaak nieuw beleid

Programmabegroting: praktijk

- ⚡ Commissie Leemhuis: kwaliteit van kaderstelling en controle is niet toegenomen
- ⚡ Onderzoek M. de Groot (Bestuurskunde, UT)
  - Vooral een stuk van college en ambtenaren
  - Weinig betekenis voor kaderstelling en controle
  - Aanbeveling: raadsleden moeten zelf actievere rol spelen bij programmabegroting
- ⚡ Daarom KISS-project: Goede raad gezocht
  - Doel: verbetering werking PB

Gemeente Enschede

Universiteit Twente
de ondermaatsde universiteit

M.S. de Groot

Een Analyse van de Programmabegroting 2005-2008 Enschede

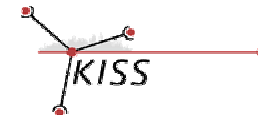
-hoe te komen tot een afwegingskader voor een meerjarenonderzoeksprogramma-

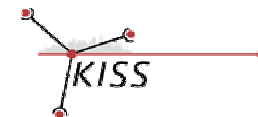
Startpunt project: het raadslid

- ✦ **Doel 1^e fase:** onderzoek informatiebehoeften en knelpunten bij raadsleden in Almelo, Deventer, Enschede, Hengelo en Zwolle
- ✦ **Middel:** een online enquête onder raadsleden uitgevoerd door student UT i.s.m. I&O Research
- ✦ **Respons:** van de 189 raadsleden hebben er 80 aan het onderzoek deelgenomen (42%); uit Hengelo deden 25 raadsleden mee (67%)

Wat willen Hengelose raadsleden?

- Top 3 thema's: Economie, Jeugd & Educatie en Veiligheid
- Effectoriëntatie: vooral informatie over maatschappelijke effecten (minder over middelen en kosten); past bij dualisering
- Informatie over:
  - ontwikkelingen in tijd en
  - verschillen tussen stadsdelen (met name bij veiligheid)
- Minder belangrijk: andere steden (geen ranglijst-fetisjisme)
- Conclusie: het behoefteprofiel past goed bij een duale raad die vooral op resultaten en ontwikkelingen in eigen stad wil sturen

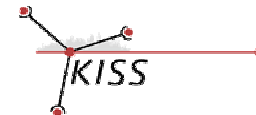
Voldoende informatie?

- ✱ Kwantiteit: 44% Hengelose raadsleden zegt voldoende informatie te krijgen voor kaderstelling en controle (56% teveel of te weinig)
- ✱ Kwaliteit: relatief veel Hengelose raadsleden ontevreden over o.m. relevantie, actualiteit, volledigheid en vindbaarheid

Doel 2^e fase

- ⚡ Hoe kan PB een bijdrage leveren aan adequate kaderstelling en controle door Hengelose raad?
  - Belangrijk: vergroten betrokkenheid raad en aansluiten bij de behoeften vanuit de raad
- ⚡ Vandaag startschot voor die tweede fase: samen aan de slag
- ⚡ Daarom aantal aanbevelingen; motto:

SAMEN ZICHTBAAR BETER

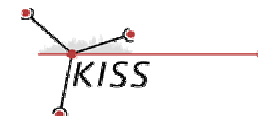
Beter!

*Collegeprogramma
2006 - 2010*

Hengelo maken we

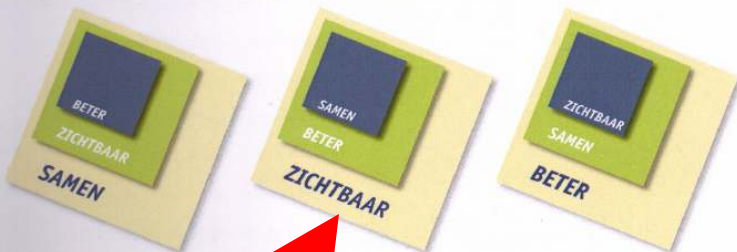
- 💡 PB gaat over vraag WAT BETER zou moeten en WAT daarvoor moet worden gedaan
- 💡 Beantwoording van deze vragen (= kaderstelling): politiek gevoelig
  - PB dus bij uitstek zaak waarin raad stem moet laten horen
  - Neem verkiezingsprogramma en collegeprogramma mee ...
  - Verschillen tussen partijen en tussen collegefracties en oppositie: accepteer dat raad meerstemmig koor is

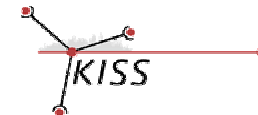
Zichtbaar!

Collegeprogramma
2006 - 2010

Hengelo maken we

- ☀ PB beoogt via INDICATOREN zicht te geven op functioneren college en ambtenaren:
  - Wat je vindt wordt bepaald door waar je zoekt; beoogde uitkomsten en prestaties richtinggevend voor selectie INDICATOREN
  - Keuze indicatoren voor uitkomsten en prestaties daarom niet louter technisch
- ☀ Voor raad twee zaken relevant:
  - Waarover willen we informatie? (link met thema “Beter”)
    - Meerstemmigheid betekent wellicht ook meervoudigheid indicatoren
  - **Wat kunnen we wel en niet met de gegevens (workshops van vandaag)**

Samen!

Collegeprogramma
2006 - 2010

Hengelo maken we

- 💡 Gezamenlijk verantwoordelijkheid van alle partijen en van raad en college om **Hengelo zichtbaar beter te maken**
- 💡 Verschillen in inzicht OK, maar laat dualisme niet ontaarden in duel!
- 💡 Vermijd primitief afrekenen op resultaat
  - Informatie over uitkomsten en prestaties zinvol:
    - Inzicht in ontwikkelingen van de stad en binnen de stad
    - Inzicht in beleidsvoering (is het geplande beleid uitgevoerd)
  - Maar onderken wel de beperkingen:
    - Sommige uitkomsten zijn moeilijk te meten (leefbaarheid)
    - Effectiviteit van beleid op basis uitkomsten is moeilijk aantoonbaar

